

HYVÄ KYSYMYKS

**KUKA
ANSAITSEE
OLLA
MILJARDÖÖRI?**

TAMMELA vastaa

Anarkisti SAARNAA

VIVOMER, muoviton muovi

MITEN VASTATA KYSYMYKSEEN?

Tervetuloa lukemaan Hyvän Kysymyksen ensimmäistä numeroa! Hyvä Kysymys kysyy etusivullaan kysymyksiä, jotka ovat ajankohtaisia ja mielenkiintoisia välineitä yhteiskunta-ajatteluun.

Mediat, keskusteluohjelmat, somekäyttäjät, tavan kansalaiset, yritykset, järjestöt, tiede... Meitä ihmisiä yhdistää tällä hetkellä halu löytää vastauksia painaviin ajankohtaisuuksiin. Miten ympäristö pidetään terveenä, miten työntekijät pidetään voimissaan ja miten sodat lopetetaan? Kaikkiin näihin ongelmiin liittyy oleellisesti se, kenellä on rahaa ja mihin rahaa käytetään. Tämän takia kysymykset rahasta ovat tärkeitä.

Tavallinen mielipide rikkaudesta menee usein suurinpiirtein näin: Ihmisen pitää saada rikastua rehellisellä ja ahkeralla työllä. Muunlaisia näkemyksiä harvoin kuulee, ja vasemmistohenkinenkin ihminen keskittyy usein enemmän varallisuuden verottamiseen kuin itse rikastumisen arvioimiseen. Tavan kansalaisella ei tarvitse olla vastauksia valmiina suuriin kysymyksiin. Lopullisia vastauksia voi olla aiheeseen syventyneenäkin vaikea antaa. Kuitenkin se miten raha kasautuu toisille silloin, kun rahaa kipeästi tarvittaisiin muualla, herättää ajatuksia, jotka kerran ilmestyttyään eivät jätä mieltä rauhaan. Meillä toimituksessa olisi paljon jatkokysymyksiä esitettävänä. Mitä on ahkera työ ja kuinka rikkaaksi sillä oikein saa tulla?

Mielestämme nämä ovat kysymyksiä joihin kaikilla saa olla sanottavaa. Olemme päättäneet aloittaa yhteisen ja avoimen keskustelun rahasta ja sen luonteesta.

Toimitus pohtii

Joihinkin kysymäme kysymykset voivat tulla yllätyksenä ja ne voivat jopa tuntua vaivaannuttavilta. Kyselyidemme tarkoituksena ei ole provosoida provosoimisen vuoksi, mutta haluamme kyllä kuvaannollisesti provosoida ihmistä ajattelemaan. Yksi syy miksi kysymykset voivat tuntua vaikeilta, on että näkemyksemme mukaan kyseessä on aikamme suurin aikalaissokeus: Yhdellä ihmisellä saa olla miljardiomaisuus ilman lisäkysymyksiä. Me esitämme nyt lisäkysymykset ja haluamme kaikkien osallistuvan keskusteluun.

Tällä sivulla toimitus avaa aihetta ja esittää mahdollisia suuntia aiheen pohdiskeluun. Etusivun kysymys esitetään joka kerta myös ohikulkijoille, ja saatuihin vastauksiin syvennytään aukeaman toisella sivulla. Aloitetaan siis.

Kuka ansaitsee olla miljardööri?

Hyvä Kysymys on syntynyt yhdestä hyvin perustavanlaatuisesta ajatuksesta: Raha on aikaa, terveyttä ja resursseja. Onko meillä mitään rationaalisia perusteita sallia rahaa miljardeittain yksittäisille henkilöille?

Oletko maksanut verot oikein, onko terassillasi oikeanlainen aita, siivoatko ravintolasi keittiön oikein...? Olemme ihmisinä kehittyneet hyviksi arvioimaan toisiamme. Meillä on todistuksia, lupavirastoja ja turvallisuus selvityksiä. Meillä on työehtosopimuksia ja palkkataulukkoja. Valvomme erityisenkin tarkasti että rahaa käytetään sääntöjen puitteissa. Säännöt ovat kompleksiset ja perustuvat filosofiaan, oikeuteen ja maalaisjärkeen. Kaiken byrokratian, koulutusrupeamien ja huippuun viritettyjen tietojärjestelmien keskellä yhtä asiaa ei arvioida: Kuinka paljon saa olla?

Pitäisikö meillä olla lupa, todistus tai koulutus miljardiomaisuuden hallussapidolle?

MITÄ TAMMELASSA AJATELTIIN?

7.10.2025

Toim. Väinö Jylhä & Aapeli Niskanen

Gallup

Istuskelija, 50: ”Erittäin harva pystyy sen omilla ansioillaan saavuttamaan. Jos itse on sen tienannut...”

Ne [miljardöörit] ovat yleensä jotain edelläkävijöitä”.

Kaupanpitäjä, 35: ”En tiedä, ehkä jos on tehnyt kovaa työtä sen eteen”

Toimittaja: ”Minkälaisesta tyylistä on kyse, voiko se olla vaikka lähihoitaja?”

Kaupanpitäjä: ”Jos on esimerkiksi alusta asti perustanut oman yrityksen ja menestynyt niin sitten ansaitsee olla”

Kävelijä, 21: ”Toi on hyvä kysymys! Musta tuntuu välillä että ei kukaan. Kenties ei ole olemassa eettisiä miljardöörejä...”

Toimittaja: ”Okei, Kuinka paljon ihminen voisi sitten enimmillään ansaita?”

Kävelijä: ”Vaikea sanoa... Kun puhutaan miljoonista, sä voit jo tehdä pitkälti kaikkea maailmassa. Miksi siinä kohtaa pitäisi olla sen enempää rahaa?”

Kävelijä, 22: ”On pitänyt tehdä töitä ja pitää olla myös hyvä tyyppi. Ei saa olla röyhkeydellä väärin perustein rikastuttu”

Toimittaja: ”Kuinka paljon työtä pitäisi tehdä ja onko itse työllä väliä?”

Kävelijä: ”Yritysmaailmassa on kyllä helpompaa rikastua... Toi on vaikea kysymys!”

Purku

Hyvän Kysymyksen ensimmäinen katugallup herätti keskustelua ja iloista pohdintaa. Kaikessa hopussa ja uuden viehätysessä äänitysten ulkopuolelle jäivät nimet, joten tällä kertaa vastauksien identiteetit perustuvat hataraan muistikuvaan henkilön iästä ja varmaan tietoon siitä että kysymyksiin vastattiin Tammelassa. Vastauksista ei voi välttämättä vetää johtopäätöstä keskimääräisen tammelalaisen näkemyksestä.

Aloitimme Tammelan torilta, jossa kysymykseen vastasi mietiskelevä herra. Torilta jatkoimme läheiseen vaatekauppaan. Molemmissa vastauksissa painottuivat samat ominaisuudet: Ahkeruus ja itsenäisyys.

Kiintoisa kysymys joka nousee kahden ensimmäisen jälkeen on, miten käy ihmisten jotka ovat alusta asti yritteliäitä ja ahkeria, mutta eivät rikastu. Onko rikastuneen yrittäjän eroavaisuus työn laadussa vai onko kyse sattumasta pelissä jonka säännöt ovat sovitut: Toiset rikastuvat ja toiset eivät. Toisen rikkaus voi tässä pelissä toimia polttoaineena omalle intohimolle. Näitä ajatuksia voimme pohtia myöhemmissä numeroissa lisää.

Kahdessa myöhemmässä haastattelussa tuli esiin eroavia näkemyksiä. Eräs kävelijä ajatteli että kukaan ei ansaitse miljardia. Tähän tartuimmekin kiinnostuneina ja kysyimme jatkokysymyksen.

Mikä voisi olla raja yksittäisen ihmisen rahamäärälle? Voisiko se olla 10 miljoonaa? Entä jos kukaan ei saisi omistaa sen enempää? Miltä maailma näyttäisi?

Viimeisen haastateltavan kohdalla heräsi pohdintaa siitä, mikä ero on vastata kysymykseen miten rikastua kuin kuka *ansaitsee* rikastua.

OSTA

Vivomer

Yhtiö Shellworks on keksinyt tuotteen joka tuo valonpilkahduksen aikaamme: muoviton muovi, vivomer, on täällä! Vivomer käyttäytyy niin kuin muovi ja sitä on jo tuotettu kosmetiikka-alan tarpeisiin onnistunein tuloksin. Shellworks on luonut realistisen muovinkorvikkeen joka skaalautuu suuriin tuotantomääriin. Vivomer syntyy mikrobeista ja hajoaa kompostissa tai luonnossa mikrobien ravintona jättämättä jälkeensä mikro-muovia.

MYY

Teflon

Nyt on aika hankkiutua eroon teflon-pannuista. Teflon-pannut ovat tehty PFAS-ikuisuuskemikaaleista, joka kerääntyvät luontoon ja ihmisen kehoon aiheuttamaan terveyshaittoja. Teflon-pannuja erityisesti myynyt ja markkinoinut DuPont -yhtiö tiesi pitkään kemikaalien riskeistä mutta salasi tutkimustulokset suurelta yleisöltä. Hanki naarmuuntuneen teflonin tilalle terästä ja rautaa!

OSTA

LibreOffice

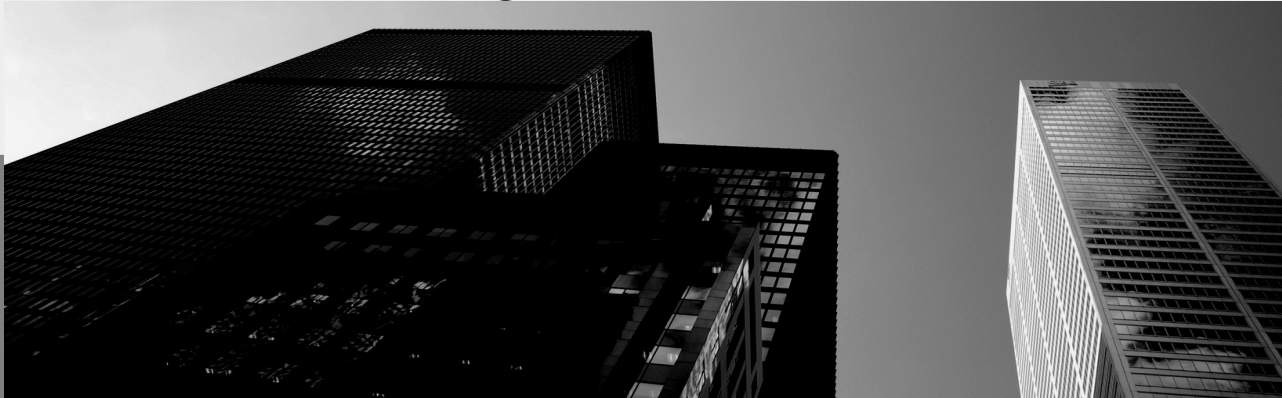
LibreOfficea ei oikeasti tarvitse ostaa sillä se on ilmainen vapaan lähdekoodin ohjelma, joka vertautuu kaikille tuttuun Office365-ohjelmistoon. LibreOffice tekee käytännössä kaiken saman mutta saattaa kevytrakenteisempaa toimia jopa nopeammin. Täysin tietoinen 90-luvun estetiikka on ajankohtainen ja trendikäs näky ruudullasi.

MYY

Office365

Suomessa oli maailman suosituin puhelin, suomen kansalainen keksi maailman suosituimman avoimen lähdekoodin käyttöjärjestelmän ja Suomen peliteollisuus on maailmanluokkaa. Silti opiskelijoiden tekstinkäsittelyyn ei olla keksitty omaa ohjelmistoa ja koulut ja yliopistot maksavat maltaita Office-lisensseistä. Tämä teknofeudalistin valtikka on vallannut hyväuskoiset sivistyslaitokset ja ruokkii tekoälyä sinun tuotoksillasi. Kirjoita esseesi ilman Microsoftia!

ANTI-KAPITALISTIN PÖRSSI

Eettisen sijoittajan 101

Toim. Vili Antero Jousi

Eettinen sijoittaminen tarkoittaa sitä, että pääoma ohjataan toimialoihin ja instrumentteihin, jotka vahvistavat taloudellista itsenäisyyttä, yhteisöllistä omistusta ja työvoiman vaikutusmahdollisuuksia samalla kun käyte-
tään markkinoiden tehokkuutta vau-
rauden rakentamiseen. Tämän lähes-
tymistavan tavoitteena on käyttää ole-
massa olevia taloudellisia mekanis-
meja tavoilla, jotka vähentävät kes-
kittymistä ja edistävät laaja-alaista
omistusta ja päätösvaltaa yhteisöissä.

Periaatteet ja tavoitteet

Priorisoi omistajuusmuodot, jotka si-
tovat tuotannon paikalliseen yhtei-
söön. Osuuskunta- ja yhteisöyritys-
listat mahdollistavat voitonjaon laa-
jemmalle joukolle sijoittajia ja työn-
tekijöille, mikä vähentää yksittäisen
pääoman vallan kertymistä.

Panosta välilliseen vallankäyttöön
markkinoilla, sillä suuret pääoman
liikkeet vaikuttavat yrityskäyttäyty-
miseen. Vastuullinen äänenkäyttö
osakkeenomistajana ohjaa yrityksiä
kohti demokraattisempaa hallintoa ja
parempia työehtoja.

Suojaa peruspalvelut ja paikallis-
talous. Sijoitukset hajautettuun infra-
struktuuriin, uusiutuvaan energiaan
sekä paikallisiin palveluihin vahvis-
tavat autonomian ehtoja ja vähentävät
riippuvuutta globaaleista pääomavir-
roista.

Konkreettiset instrumentit

Tue aloittavia osuuskuntia ja
kulttuuri- tai palveluhankkeita, jotka
tarjoavat jäsenilleen taloudellista vai-
kutusta. Tämä pienentää riskiä
kapitalin keskittämisestä. Sijoita laa-
joihin, eettisiin indeksirahastoihin ja
käytä äänioikeutta tai äänestä vai-
kuttavia institutionaalisia kanavia
vaatimaan työntekijälähtöisiä hallin-
tokäytäntöjä. Yhteisörahastot ja co-housing-projektit
sijoituskohteena pitävät asumisen
kontrollin lähempänä käyttäjiä ja ra-
joittavat spekulatiota.

Vaihtoehtona on myös lainata P2P- ja
yhteisölainapalveluiden kautta. Suo-
raan paikallishankkeisiin suunnattu
laina tukee taloudellista toimintaa
ilman perinteisten pankkien välikäsiä.
Myös joukkolainat ja sosiaaliset in-
vestoinnit ovat loistavia kohteita
sijoittaa, jos niissä tuotto sidotaan so-
siaalisten tavoitteiden saavuttamiseen,
yhdistäen taloudellisen riskin ja yh-
teisön hyvinvoinnin.

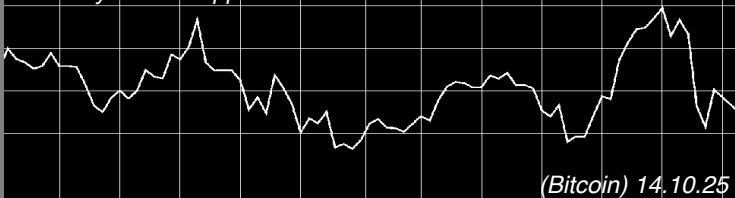
Eettinen taktinen peli markkinoilla

Käytä markkinoiden pelisääntöjä ta-
voitteen eteen. Sijoittamalla eettisesti
voi kerryttää pääomaa, jonka voi ka-
navoida sellaisiin hankkeisiin ja or-
ganisaatioihin, jotka lisäävät kol-
lektiivista autonomiaa. Hyödynnä
myös instituutioiden läsnäoloa. Yhtei-
söjen perustamat rahastot, osuus-
kuntapankit ja demokraattiset sijoit-
usallustat hyötyvät aiemmin ker-
tyneestä pääomasta ja nostavat esi-
merkkinä muita toimijoita.

Huomioi likviditeetti ja regulaatio,
moni yhteisöpohjainen instrumentti
on vähemmän likvidi ja säännelty eri
tavoin kuin perinteiset osakkeet, joten
hajautus on välttämätön. Tee älyk-
käitä kompromisseja vaikuttavuuden
ja tuoton välillä. Täydellinen eris-
täytyminen markkinoista ei ole käy-
tännöllinen tavoite nykyisessä järjes-
telmässä; sijoituksia tulee mitoittaa
sitien, että ne tuottavat riittävästi tuloa
yhteisön kestäväan rakentamiseen.

Aloita pienestä, kasvata kollektii-
visesti. Perusta tai liity sijoitus-
kerhoon, keskity paikallisiin osuus-
kuntiin ja suunnittele tuottojen uudel-
leensijoitus yhteisöhankeisiin. Edistä
läpinäkyvyyttä ja demokratiaa omis-
tajuudessa vaatimalla julkisia vaiku-
tusarvioita ja työntekijäedustusta.
Näin olet osana muutosta kohti
parempaa tulevaisuutta.

Tänään yhdestä kappaleesta ei-mitään maksetaan 97 000€

(Bitcoin) 14.10.25

DIKOTOIOST-2.4AMYYBO

Anarkistin Saarna

Muutamia ajatuksia tietotyöläisistä ja shamppanjasosialisteista

Tulin tässä kuunnelleekseni uusimman Veikka Lahtisen *Salainen päiväkirja* -podcastin jakson, joka käsitteli tällä kertaa akateemista eliittiä tai oikeammin vasemmiston sisäistä kokemusta siitä, että sen keskuudessa on akateeminen eliitti. Omasta mielestäni kiinnostavampaa tietää sen sijasta, että onko tällaista eliittiä olemassa, on se, mistä tällainen kokemus johtuu ja missä saattaa olla tämän akateemisen eliitin alkuperä.

Jukka Peltokoski kirjoittaa Megafoni-verkkolehden artikkelissa *Yliopistokapina yritys yliopistoissa* (megafoni.kulma.net, 29.4.2004), että pääoma on nyky-yhteiskunnassa entistä immateriaalisempaa kuin ennen. Uuden alalajin työväenluokkaan muodostavat siten ne, jotka käsittelevät tietopääomaa kuitenkin omistamatta sitä. Yliopistokin on vain omanlaisensa pankki tietopääomalle. Tämä mahdollistaa Peltokosken mukaan prekaaristumisen, kun työläiset laitetaan entistä kiihkeämmin kamppailemaan keskenään työmarkkinoiden kysyntäsektorilla.

Samalla kuitenkin Lahtinen tunnustaa perinteisen pikkuporvarillisen älymystön olemassaolon yliopistoissa. Vasemmistossa ne, jotka puhuvat akateemisesta eliitistä, yhdistävätkin sen tähän pikkuporvarilliseen ryhmään. Mielikuvissa on henkilö, joka ei osallistu itsessään kamppailuihin, vaan pyörittelee Marxia, Foucaultia tai Deleuzea tutussa ja turvallisessa seurassaan, eikä uskalla keskiluokkaisen ja ”sivistyneen” statuksen menettämisen uhan vuoksi asettua konfrontaatioon vallitsevan yhteiskunnan kanssa muuten kuin ajatuksen tasolla. Osittain tämä on mielestäni keskustelun provosoimiseksi tarkoitettu projektio ja osittain todellinen ilmiö.

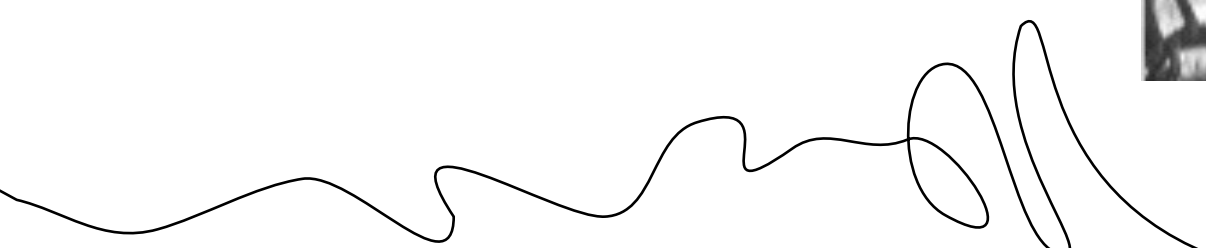

Samalla kuin yliopisto uusliberalisoitumisen myötä on luonut uudenlaisen työväenluokan alalajin, on se edelleen valtahierarkioiden ylläpitäjä. Siinä missä kapitalismin alarakenteet muuttuvat uusliberalisoitumisen myötä, muuttuvat sen ylärakenteetkin. Yliopisto edelleen kuitenkin tuottaa älymystöä ja ylläpitää liberaalia yhteiskuntajärjestystä. Osoitus tästä on pikkuporvarillisen älymystön olemassaolo. Koska liberaali yhteiskunta hyödyttää heitä antamalla keskiluokkaista vakautta, he pysyvät alitajuisesti kapitalistisen yhteiskunnan puolella, vaikka tietoisella tasolla sen haastaisivatkin.

Yliopisto siis tuottaa kahdenlaista toimijaa: tietotyöläistä ja pikkuporvaria. Uusliberaali yliopisto on tietopääoman pankki, jonka alaiset ovat tietotyöläisiä. Toisaalta uusliberaalissa yliopistossa luovimaan kykenevät, porvarillisista lähtökohdista olevat henkilöt, pystyvät varmistamaan oman paikkansa hierarkiassa. Tämä kamppailu tietotyöläisen ja tietoporvarin välillä heijastuu myös vasemmistoon, joka ei enää postmodernin kulttuurin aikakaudella ole kyennyt ylläpitämään voimakasta vaihtoehtoista työväenkulttuuria. Vasemmistossa kaipuu työväenkulttuuria kohtaan projisoituu kokemukseksi akateemisen eliitin olemassaolosta ja shampanjasosialisteista.

– Aarni Hirvonen

...Anarkisti siteeraa tässä kaksikymmentä vuotta vanhaa kirjoitusta. Mikä on pahempaa kuin tajuta että kaikki oleellinen on jo kirjoitettu aikoja sitten?

*Hyvä Kysymys etsii kirjoittajia,
pilapiirroksia, sarjakuvia, runoja, arvioita,
valokuvia...*

*Haluatko tehdä kiinnostavaa mediaa tai
etsitkö tuotoksillesi sopivaa alustaa? Ole
yhteydessä meihin!*

*Tämä 8-sivuinen lehtinen tulee
kasvamaan, jolloin voimme täyttää uusia
sivuja sinun ajankohtaisilla valokuvillasi,
pysäyttävillä sanoillasi tai osoittavilla
piirroksillasi. Saat kokonaisen sivun jos
haluat?!*

HYVÄ KYSYMYKS

Päätoimittaja: Väinö Jylhä

Toimituspäällikkö: Vili Antero Jousi

Toimitussihteeri: Antti Häkkinen

Toimitus: Aapeli Niskanen, Aarni
Hirvonen

toimitus@hyvakysymys.info

www.hyvakysymys.info

ISSN 3087-6591

Hekuma ry